

Russell George AC
Cadeirydd Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

11 Tachwedd 2016

Gwasanaethau Trên

Annwyl Russell

Fel y gwyddoch rwy'n siŵr, cyhoeddodd Archwilydd Cyffredinol Cymru ei adroddiad ar Wasanaethau Trên ar 6 Medi. Mae'r adroddiad yn ystyried pwerau a dylanwad ehangach Llywodraeth Cymru o ran seilwaith a gwasanaethau'r rheilffyrdd, a buddsoddiad cysylltiedig Llywodraeth Cymru (gan ganolbwyntio'n arbennig ar wariant rhwng mis Ebrill 2011 a mis Mawrth 2016). Mae'r adroddiad hefyd yn ystyried perfformiad gwasanaethau ar y fasnachfaint ar gyfer Cymru a'r Gororau a'r cynlluniau ar gyfer caffael gwasanaethau Cymru a'r Gororau o 2018. Ystyriodd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus yr adroddiad ynghyd ag ymateb Llywodraeth Cymru i argymhellion yr Archwilydd Cyffredinol, y mae copi ohono wedi'i amgáu, yn ei gyfarfod ar 31 Hydref.

Yn ystod y drafodaeth a ddilynodd, bu'r Aelodau'n trafod a oeddent yn gweld unrhyw werth i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus gynnal ymchwiliad i wasanaethau trên, yn enwedig gan ein bod yn ymwybodol bod eich pwyllgor chi'n bwriadu cyhoeddi cylch gorchwyl ar gyfer ymchwiliad i'r rheilffyrdd ym mis Rhagfyr, a'r ymchwiliad yn dechrau yn gynnar yn 2017. O ystyried hyn ynghyd ag ymchwiliad presennol y Pwyllgor Dethol ar Faterion Cymreig, sy'n edrych ar y fasnachfaint rheilffyrdd, cytunodd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus i beidio â chynnal ymchwiliad, gan ei fod o'r farn y gallai'r gwahanol ymchwiliadau ddyblygu gwaith ei gilydd.

Fodd bynnag, gofynnodd yr Aelodau imi ysgrifennu atoch i ofyn ichi ystyried rhoi sylw i'r pwyntiau canlynol yn eich ymchwiliad:

- Mae'r adroddiad yn trafod y pwerau a'r dylanwad cyffredinol sydd gan Lywodraeth Cymru dros fuddsoddi yn seilwaith y rheilffyrdd ac mae'n disgrifio cyfyngiadau perthynas gytundebol Llywodraeth Cymru â Network Rail. Nododd Aelodau yr enghraifft o Astudiaeth Achos 1 yn yr adroddiad am y gwelliannau i'r Orsedd a Chyffordd Saltney. Mae'r adroddiad yn cyfeirio at dystiolaeth a roddwyd gan Adran Drafnidiaeth Llywodraeth y DU i'r Pwyllgor Menter a Busnes yn y Pedwerydd Cynulliad, a oedd yn datgan nad oedd unrhyw fwriad i ailagor y trafodaethau am ddatganoli cyllid Network Rail. Serch hynny, rydym yn ystyried bod yr ymateb i argymhellion yr Archwilydd Cyffredinol am berthynas Llywodraeth Cymru â Network Rail yn haeddu gwaith craffu pellach.
- Mae Llywodraeth Cymru yn mynd ar drywydd y dull 'deialog gystadleuol' o ran caffael y fasnachfaint/Metro, a bwriad hyn, yn ôl adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol, yw caniatáu i Lywodraeth Cymru lunio ateb ymarferol, addas i'r diben, i gyflawni amcanion Llywodraeth Cymru yn hytrach na nodi hynny ymlaen llaw. Serch hynny, mae'r adroddiad yn disgrifio sut y cyfeiriodd adolygiad Gateway cynharach at yr angen am fwy o eglurder ynghylch y canlyniadau a ddymunir gan gontract integredig a lleiafswm y gofynion y mae'n rhaid eu darparu drwy gaffael. Gwnaethom nodi argymhelliad yr Archwilydd Cyffredinol y 'dylai Llywodraeth Cymru, ochr yn ochr â'r broses gaffael, ddatblygu dull sy'n ei galluogi i ddangos gwerth am arian elfen masnachfaint y contract newydd, o'i gymharu â'r un gyfredol a masnachfreintiau eraill'. Dim ond yn rhannol y mae Llywodraeth Cymru wedi derbyn yr argymhelliad hwn, yn ôl pob golwg ar y sail y gallai hwn fod yn ymarfer anodd ac oherwydd ei bod o'r farn mai'r ffordd orau o ddangos gwerth am arian yw drwy ganolbwyntio ar ei phroses gaffael ei hun yn hytrach na gwneud yr hyn a allai fod yn gymariaethau artiffisial. Rydym o'r farn bod safbwynt Llywodraeth Cymru mewn ymateb i'r argymhelliad hwn yn haeddu gwaith craffu pellach, os yw am ddangos yn y pen draw ei fod yn cael bargaen dda o'r hyn sy'n ymddangos fel contract gwerth biliynau o bunnoedd, ac yng ngoleuni rhywfaint o feirniadaeth o'r cytundeb masnachfaint presennol.
- Holodd yr Aelodau ynglŷn â gallu cyffredinol Llywodraeth Cymru i gynnal yr ymarfer caffael, yng nghyd-destun rhai o'r risgiau cynhenid a amlygwyd gan

broesau masnachfrait blaenorol yn Lloegr. Mae adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol yn disgrifio'r trefniadau y mae Llywodraeth Cymru wedi'u rhoi ar waith i gefnogi'r broses gaffael, gan gynnwys sefydlu cwmni 'Trafnidiaeth Cymru' a Bwrdd Cynghori Strategol newydd (sydd â chylch gwaith ehangach). Byddem yn annog eich pwyllgor i gymryd tystiolaeth gan aelodau o'r Bwrdd Cynghori Strategol a chan gyfarwyddwyr gweithredol Trafnidiaeth Cymru (mae dau ohonynt ar secondiad o Lywodraeth Cymru). Efallai y bydd eich pwyllgor yn dymuno archwilio a oes modd i Lywodraeth Cymru ddangos bod sefydlu Trafnidiaeth Cymru yn darparu'r buddiannau a fwriadwyd, o ran cyflenwi sgiliau ac o ran costau.

- Yn olaf, rydym yn tybio y byddai unrhyw waith craffu pellach ar y cynlluniau caffael hefyd yn ystyried materion yn ymwneud â'r cyllid ar gyfer Metro De Cymru yng nghyd-destun canlyniad refferendwm y DU ar aelodaeth o'r UE, o ystyried bwriad Llywodraeth Cymru i wneud cais am arian Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop i gefnogi'r prosiect.

Gobeithio bod y crynodeb hwn o'n trafodaeth o gymorth i'ch pwyllgor; byddwn yn croesawu cadarnhad o'ch cynlluniau i graffu ymhellach maes o law.

Yn gywir

Nick Ramsay AC
Cadeirydd

